

Llei 1/2025: conciliació notarial i altres actuacions notariales en els mitjans alternatius de solució de controvèrsies (MASC) i la seva elevació a públic

VÍCTOR J. ASENSIO BORRELLAS

Notari de Mataró

Sumari: I. INTRODUCCIÓ. II. CONCILIACIÓ NOTARIAL. 1. Definició. 2. Regulació. 3. Acta o escriptura. 4. Competència objectiva. 5. Competència subjectiva. 6. Procés notarial de conciliació. 7. Requeriment inicial. 8. Declaracions notariales especials en el requeriment inicial. 9. Inici del procediment: notificació inicial. 10. Contingut essencial de la citació o notificació inicial. 11. Contingut voluntari de la citació inicial. 12. Absència de resposta a la citació. 13. Contestació negativa a la citació per a la conciliació. 14. Procés notarial de conciliació: Diligència inicial. 15. Procés notarial de conciliació: Fase d'exploració I. 16. Procés notarial de conciliació: Formulació de solucions. 17. Procés notarial de conciliació: Propostes d'acord. 18. Procés notarial de conciliació: Fi del procediment si no hi ha acord. 19. Document notarial en cas de no haver-hi acord. 20. Declaració solemne que les dues parts han intervingut de bona fe en el procés. 21. Procés notarial de conciliació: Fi del procediment si hi ha acord. 22. Despeses notariales de la conciliació. 23. Despeses notariales com costes i despeses. III. NEGOCIACIÓ BILATERAL DIRECTA. IV. INTENT DE NEGOCIACIÓ. V. OFERTA VINCULANT CONFIDENCIAL. VI. PROCÉS DE DRET COL-LABORATIU. VII. ALTRES NEGOCIACIONS MITJANÇANT TERCERA PERSONA NEUTRAL. VIII. ELEVACIÓ A PÚBLIC. a. Distinció entre acord, elevació a públic de l'acord i títol del negoci jurídic acordat. b. Procediment d'elevació a públic unilateral. Requeriment inicial. c. Atorgament unilateral de l'escriptura. d. Requisits especials. e. Despeses de l'elevació a públic. IX. CONCLUSIONS. BIBLIOGRAFIA.

Resum: La conciliació notarial, segons la nova Llei 1/2025, emergeix com un pilar fonamental dins dels mitjans alternatius de solució de controvèrsies (MASC), i s'imposa com a requisit previ i essencial per a la procedibilitat en l'accés a la via judicial. El notari, que actua més enllà de simple testimoni de voluntats, assumeix el paper de conciliador actiu i guia les parts cap a acords transaccionals, sempre sota els principis d'imparcialitat, confidencialitat i bona fe. El procediment, flexible i adaptat a la realitat pràctica, té en compte des del requeriment inicial fins a l'elevació a públic dels acords amb efectes executius clars. Això no obstant, persisteixen reptes importants, com l'articulació de criteris sobre la impugnació de la bona fe, l'execució unilateral de l'elevació a públic i la consideració de les despeses notariales com a possibles costes processals. En suma, la conciliació notarial consolida una eina eficaç i pragmàtica per a una justícia més eficient, evita litigis innecessaris i enforteix la col·laboració entre les parts, sempre amb la garantia sòlida que aporta la funció notarial.

Paraules clau: conciliació notarial, Mitjans Alternatius de Solució de Controvèrsies, procedibilitat, bona fe, elevació a públic, despeses notariales.

Abstract: Notarial conciliation, under the new Law 1/2025, emerges as a fundamental pillar within the Alternative Dispute Resolution Mechanisms (ADR), establishing itself as a prior and essential requirement for procedural admissibility to access the judicial system. The notary, acting beyond a mere witness of wills, assumes the role of an active conciliator, guiding the parties towards transactional agreements, always under the principles of impartiality, confidentiality, and good faith. The procedure, flexible and adapted to practical reality, covers from the initial request to the notarization of agreements, with clear enforceable effects. Nevertheless, significant challenges remain, such as establishing criteria regarding the contestation of good faith, the unilateral execution of notarization, and considering notarial fees as possible procedural costs. In sum, notarial conciliation consolidates an effective and pragmatic tool for more efficient justice, avoiding unnecessary litigation and strengthening collaboration between parties, always backed by the solid guarantee provided by the notarial function.

Keywords: notarial conciliation, Alternative Dispute Resolution Mechanisms, procedural admissibility, good faith, notarization, notarial fees.

I. Introducció

La nova regulació processal que ha sorgit amb la Llei 1/2025 obliga, amb caràcter general i com a requisit previ per poder presentar una demanda, a una activitat negociadora de les parts mitjançant un mitjà alternatiu de resolució de conflictes (MASC).

Aquest article presenta les actuacions que, dins d'aquests MASC, podem dur a terme els notaris des d'un enfocament pràctic, amb un èmfasi clar en la conciliació notarial. No veurem aquí altres conseqüències fonamentals dels MASC com els seus efectes en costes o en la interrupció dels

terminis de prescripció, i ens centrarem en l'activitat notarial.

No crec que s'hagi d'enfocar la nova regulació ni aquest article com el que pot fer un notari en els MASC per, simplement, poder presentar una demanda, sinó que, alineant-me amb l'esperit de la nova legislació¹, crec

1 L'exposició de motius de la llei diu que «es tracta de potenciar la negociació entre les parts, directament o davant d'un tercer neutral, sobre la base que aquests mitjans redueixen el conflicte social, eviten la sobrecàrrega dels tribunals i poden ser igualment adequats per a la solució de la immensa majoria de les controvèrsies en matèria civil i mercantil».

que cal emfatitzar la possibilitat de resoldre els conflictes amb aquests MASC i veure què podem fer els notaris per evitar un procediment judicial que segur que acabarà amb una resolució amb què no tots els implicats estiguin conformes.

Per començar, presentarem esquemàticament els diferents MASC i la possible actuació notarial en aquests. Després passarem a l'estudi de la conciliació, que és el MASC notarial més important, seguirem amb una petita anàlisi de les possibles actuacions notariales en els altres MASC i acabarem amb l'estudi de l'elevació a públic dels acords assolits.

Així, els MASC en què hi podria haver intervenció notarial serien:

- a. La negociació bilateral directa.
- b. Intent de negociació.
- c. L'oferta vinculant.
- d. Procés de dret col·laboratiu.
- e. Negociació mitjançant tercera persona. Aquí hi ha tres opcions diferents: la mediació, l'informe d'expert independent i la conciliació.

Un cop apuntats aquests MASC en què els notaris poden intervenir amb més o menys intensitat, anem ara amb l'estudi de la conciliació notarial, que és el MASC que compta amb una actuació notarial més important.

II. Conciliació notarial

1. Definició

Podem definir-ho com un expedient de jurisdicció voluntària que té per objecte obtenir un acord o avenença de naturalesa transaccional entre les parts en què el notari actua com a conciliador i n'aixeca acta. Potser no és la millor definició tècnica, però crec que és concisa i clara.

El procediment de conciliació s'ha de dur a terme a través d'acta i, si hi ha un acord, s'ha de recollir a continuació en escriptura pública

Aquí el notari actua com a conciliador, i no només com a notari que recull la voluntat de les parts o els fets que percep pels seus sentits, sinó que pot i ha de formular possibles solucions. Cal aclarir que formular solucions no és equivalent a formular «propostes d'acord», en el sentit que, un cop formulada aquesta proposta i acceptada per una de les parts, l'altra, si no l'acull, pot tenir conseqüències perjudicials en costes si el jutge dicta una resolució essencialment equivalent. Això sembla una desnaturalització de la conciliació, perquè formular una proposició concreta seria més propi del dictamen d'expert independent, que és un altre tipus de MASC i que té altres requisits procedimentals que potser no es compleixin en la conciliació. Queda en mans del notari el tipus de solucions que s'ofereixin i si s'acosten més o menys a una proposta, però al meu entendre la proposta pròpiament dita ha de procedir de les parts, no del conciliador, sens perjudici que aquesta proposta tingui en compte les solucions aportades pel conciliador.

Al notari podem considerar-ho com un «conciliador natural», ja que aquest caràcter conciliador està al nucli de la seva tasca. Així, l'article 1 del Reglament notarial disposa que els notaris «*tenen la missió d'assessorar els qui en reclamen el seu ministeri i aconsellar-los els mitjans jurídics més adequats per a l'èxit dels fins lícits que*

es proposen assolir». A això cal sumar-hi l'elevada preparació professional dels notaris que els fa conciliadors idonis en moltes matèries de caràcter civil i mercantil². Com assenyala VALERIO PÉREZ DE MADRID CARRERAS, aquesta funció del notari com a conciliador «proposa acollir els valors tradicionals de la funció notarial i projectar-los sobre el futur», i assenyala com a tals valors els de «servei públic, seguretat jurídica i llibertat».³.

2. Regulació

Trobem la regulació a la llei del notariat, articles 81 i següents, a la Llei 1/2025, articles 15 i 16, i també a la Llei 15/2015, de jurisdicció voluntària (articles 139 i següents), si bé aquesta última potser només com a regulació supletòria.

3. Acta o escriptura

El procediment de conciliació s'ha de dur a terme a través d'acta i, si hi ha un acord, s'ha de recollir a continuació en escriptura pública. Això deriva de l'article 17 de la llei del notariat que delimita el «*contingut propi*» de les escriptures: «*les declaracions de voluntat, els actes jurídics que impliquin prestació de consentiment, els contractes i els negocis jurídics de tota mena*». El procediment de conciliació, com la resta dels procediments notariales, s'hauria de recollir en una acta. En aquest punt cal fer una crítica tècnica a l'article 82.2 de la Llei del Notariat. L'apartat 1 sí que recull adequadament l'«escriptura pública» que formalitzi l'avenença entre els interessats, que després veurem que seria l'elevació a públic de l'acord i que recull declaracions de voluntat de les parts i consentiment. Però a l'apartat 1 parla de fer constar a «l'escriptura pública» si hi ha hagut acord o no i els «termes» de l'acord.

2 En aquest sentit, GÓMEZ LINACERO, A. a *Diario LA LEY*, núm. 10651, Secció Tribuna, 24 de gener de 2025, *LA LEY*: «Els Notaris, (...)», constitueixen una alternativa amb una preparació molt elevada, amb facultats concedides per conciliar a través d'un tràmit expeditiu que pot concloure, en cas d'acord, amb una escriptura pública executiva, a la qual cosa s'ha d'afegir, com a suport de la seva intervenció, el prestigi social, confiança i caràcter solemne que en la nostra cultura representa aquesta professió.»

3 «La conciliació». *Revista 66*, Academia Matritense del Notariado. Conferència dictada al Col·legi Notarial de Madrid, sala acadèmica, «EL NOTARIO DEL SIGLO XXI», de 3 de març de 2016.

Al meu parer, que hi hagi acord o no és un fet que ha de fer constar el notari en la diligència corresponent i, per tant, parteix de l'acta, sense perjudici de l'escriptura posterior que reculli l'acord pròpiament dit.

4. Competència objectiva

La regla general és que la conciliació notarial pot recaure sobre qualsevol controvèrsia contractual, mercantil, successòria o familiar, sempre que no recaigui sobre una matèria indisponible. Per tant, hem de veure quines són aquestes matèries indisponibles, i les trobem a diversos textos legals.

Matèries indisponibles d'acord amb l'article 81.2 de la Llei del Notariat:

- Qüestions de llei concursal
- Menors
- Administracions públiques
- Responsabilitat de jutges i magistrats
- Matèries no susceptibles de transacció

Matèries indisponibles d'acord amb la Llei 1/2025:

- Tutela civil de drets fonamentals
- Mesures sobre menors (article 158 CC) i altres qüestions també sobre menors
- Mesures de suport de discapacitats
- Filiació, paternitat i maternitat
- Tutela sumària de la possessió i tutela sumària sobre enderrocaments
- Judici canviari
- Demandes executives
- Mesures cautelars
- Diligències preliminars
- Expedients de jurisdicció voluntària
- Requeriment europeu de pagament (RE núm. 1896/2006)

La regla general és que la conciliació notarial pot recaure sobre qualsevol controvèrsia contractual, mercantil, successòria o familiar, sempre que no recaigui sobre una matèria indisponible

En aquest punt, recollim la crítica que fa Antoni Bosch Carrera⁴ que considera que hauria estat millor recollir unes matèries concretes subjectes al requisit del MASC previ i no al revés, en la mateixa línia de la legislació italiana que ha servit en gran part d'inspiració a l'espanyola, però no en aquest punt.

5. Competència subjectiva

La regla general és la lliure elecció de notari: no hi ha cap norma especial en aquests expedients sobre competència notarial, a diferència d'altres com la declaració d'hereus *ab intestato* o les actes de presència, que necessàriament s'han de tramitar davant de notaris de determinats llocs. Per tant, preval la regla general de lliure elecció de notari de l'article 3.2 del Reglament notarial: «*Els particulars tenen el dret de lliure elecció de notari sense més limitacions que les previstes a l'ordenament jurídic.*»

Això no obstant, dins de la competència subjectiva trobem una regla especial aplicable a tot tercer que intervé en els MASC: el conciliador ha de ser una «tercera persona neutral». De la disposició final 30a de la Llei 1/2025 resulta que les Corts han d'aprovar en 1 any l'estatut de la tercera persona neutral per regular incompatibilitats, infraccions i sancions. Fins aleshores, aquesta disposició final estableix que cal aplicar les normes que ja existeixen a la Llei 5/2012, de 6 de juliol, per al mediador. En aquest sentit, destaquem

l'article 13 que imposa l'obligació que, abans d'iniciar o continuar la seva actuació com a conciliador, cal revelar qualsevol circumstància que pugui afectar la seva imparcialitat o bé generar un conflicte d'interessos. Aquestes circumstàncies inclouen, en tot cas:

- Tot tipus de relació personal, contractual o empresarial amb una de les parts. Aquí cal distingir entre una possible relació del notari amb les parts i amb els advocats de les parts. Entenc que, per prudència, el notari pot i convé que doni a conèixer les seves relacions no només amb les parts, sinó amb els advocats intervinents, però si som estrictes, aquesta norma s'ha d'interpretar restrictivament i limitar aquestes relacions a les parts i no als advocats, de manera semblant al que succeeix en seu judicial. Com dic, la prudència exigeix que el notari comuniqui si un dels advocats és client habitual de la notaria, però no crec que aquest fet sigui una causa d'inhibició per part d'aquest. D'altra banda, el problema pràctic queda resolt en el moment que les dues parts consenten i se sotmeten a la conciliació, sempre que hagin comptat amb aquesta informació.
- Qualsevol interès directe o indirecte en el resultat de la conciliació. A la pràctica, veig complicat que es doni aquesta circumstància, però cal atènyer-se al cas concret.
- Que el «mediador» (en el nostre cas, el conciliador) o un membre de la seva empresa o organització hagin actuat anteriorment a favor d'una o diverses de les parts en qualsevol circumstància, a excepció

⁴ Revista *La Ley*, núm. 22, 2005, «El procedimiento de conciliación notarial y funciones del conciliador».

de la mediació. Aquí, de nou, en la conciliació notarial és estrany que es doni aquesta circumstància, almenys en el cas del notari, tot i que cal veure si algun membre del personal de la notaria, abans de treballar-hi, s'havia trobat en alguna d'aquestes situacions.

En aquests casos, si s'aplica la norma sobre mediació, el notari només pot acceptar o continuar la conciliació notarial quan garanteixi poder dur a terme la seva actuació amb total imparcialitat i sempre que les parts ho consentin i ho facin constar expressament. Un cop més, l'acord que s'exigeix fa que es compleixi el requisit. Aquí el més important és la informació que el notari ha de donar sobre aquestes circumstàncies.

6. Procés notarial de conciliació

Hi ha 2 moments exigits per llei que podem identificar com a moment inicial i moment final de la conciliació.

El moment inicial seria l'atorgament de l'acta de conciliació. Si hi ha acord i el requeriment per a la conciliació es fa per totes les parts, en aquest primer moment també inclouríem la diligència corresponent a la primera reunió que té un contingut mínim regulat. Si el requeriment ha estat fet només per una de les parts, en el moment inicial inclouríem la citació a l'altra part. Si la resposta a la

citació és l'inici del procediment, ens trobem novament amb la diligència de la primera reunió.

El moment final seria l'existència d'un acord o avenença que es traduirà en una escriptura de conciliació o la manca d'avenença que es pot donar per 3 vies: no resposta al requeriment inicial, manca d'acord en el procediment i la inacció de part en el procediment. Aquest moment final cal recollir-lo notarialment, ja sigui mitjançant una diligència final a l'acta o també pot defensar-se l'atorgament per part del notari d'una acta per si mateix (per mi i davant meu) que reculli aquest tancament del procediment. Escollir una o altra opció veurem que té unes conseqüències pràctiques diferents.

Deixant de banda aquests dos moments, podem dir que el procediment notarial de conciliació es caracteritza per una total flexibilitat, com passa amb altres expedients notariaus com són la declaració d'hereus *ab intestato* o altres actes de notorietat.

Anem a estudiar més detingudament el procediment.

7. Requeriment inicial

L'objecte del requeriment és que el notari conciliï els diferents interessos existents en relació amb un objecte controvertit amb la finalitat d'assolir un acord. Els subjectes de l'acta en poden ser dos: el poden iniciar ambdues

parts de mutu acord o una sola part (articles 5.4 i 15.3 de la Llei 1/2025). Els subjectes poden actuar amb assistència lletrada (i és molt aconsellable), tot i que no sigui estrictament obligatori. Això sí, si hi ha assistència lletrada i una part compareix amb advocat (que és l'habitual per part del requeridor), cal comunicar-ho a l'altra part perquè en el termini dels tres dies següents a la recepció de la notificació pugui optar també per valdre's de l'assistència lletrada (article 6.3). Per això, si el requeriment inicial el fa només l'interessat, però se sap que intervindrà assistit per un lletrat, és convenient que, o bé el lletrat també comparegui a l'acta i es faci constar que assistirà el requeridor (i ressenyar els seus poders o, fins i tot, donar-los en la mateixa acta a efectes d'aquesta) o bé deixar constància en aquest requeriment inicial que s'actuarà assistit del lletrat corresponent. Si no es fa així i després hi ha aquesta assistència lletrada, cal aquesta nova comunicació del fet i hi haurà el termini de tres dies de l'altra part per assistir-se també, si així ho desitja.

Les parts, així com els advocats que les assisteixin, durant tot el procediment han d'actuar subjectes al principi de bona fe, cosa que cal entendre, com diu l'article 2 de la Llei 1/2025, «*amb l'objecte de trobar una solució extrajudicial*» al conflicte. A més, el notari, al final ha de fer constar una declaració relativa al fet que les parts han actuat de bona fe (com veurem després), i, en cas contrari, hi pot haver conseqüències processals en matèria de costes, ja que l'òrgan jurisdiccional ha de tenir en compte si ha existit en el MASC «*la col·laboració de les parts*» (article 7.4 de la Llei 1/2025).

8. Declaracions notariales especials en el requeriment inicial

Dins aquest requeriment inicial crec que és fonamental afegir tres declaracions del notari. La primera seria fer constar que s'accepta «la responsabilitat de la gestió lleial, objectiva, neutral i imparcial de

l'encàrrec rebut». Això ho exigeix l'article 15.4 de la Llei 1/2025, i es podria incloure a continuació de la típica frase «*accepto el requeriment*» afegint-hi a continuació aquesta frase literal de la llei, així: «*ACCEPTO el requeriment i la responsabilitat de la gestió lleial...*».

La segona seria una advertència expressa a les parts i les persones i advocats que els assisteixin del seu deure de confidencialitat, derivat de l'article 9 de la Llei 1/2025, i relatiu a tot el procés de negociació i la documentació utilitzada, de manera que cap d'ells pot revelar la informació que hagin pogut obtenir derivada del procés de negociació, ni per tant, exhibir les còpies que puguin obtenir de l'acta tret de les excepcions previstes legalment. Per a més claredat, es poden fer constar les excepcions legals i, fins i tot, també el deure de confidencialitat del mateix notari, però potser no cal perquè aquest deure deriva no només d'aquesta Llei 1/2025, sinó que ja existeix per la seva mera actuació com a notari. I aquest deure, al meu entendre, no s'estén a la impossibilitat de donar còpia a les parts de l'acta, ja que aquestes n'han tingut accés durant tot el procediment, però és convenient incloure l'advertència de la confidencialitat en el «CONCORDA» de la còpia que se li doni a la part que la sol·licita, per donar-hi més èmfasi.

La tercera, i que s'hauria d'incloure en la citació a l'altra part (i que si es fa per enviament de còpia simple a mode de cèdula de citació, s'ha d'incorporar al text de l'acta inicial), és l'advertència expressa que, en cas que no s'obtingui resposta per escrit en el termini de trenta dies naturals a comptar des de la data de recepció de la sol·licitud de negociació, o des de la data de l'intent de comunicació si aquesta recepció no es produeix, es tancarà l'acta als efectes legals corresponents previstos a la Llei 1/2025.

9. Inici del procediment: notificació inicial

Després del requeriment al notari, si aquest l'ha fet només una part, el primer que cal és citar l'altra part perquè s'incorpori al procediment de conciliació. Aquí ens trobem amb el primer dubte: si, com que es tracta d'un procediment notarial, tot aquest procediment ha de ser estrictament notarial i, per tant, les notificacions han d'estar subjectes al procediment de l'article 202 del Reglament notarial. Entenc que no, ja que, com passa amb altres MASC igual de vàlids que aquest, l'important és que la citació arribi al notificat i no hi ha cap exigència legal d'usar el sistema de l'article 202. Aquí, des del punt de vista pràctic, ens interessa la declaració que, d'acord amb l'article 10.3 de la llei, al final ha de fer el notari si l'altra part no contesta o refusa la conciliació. En aquests casos la llei exigeix fer constar en relació amb la citació: 1. *la forma en què s'ha realitzat la citació efectiva*; 2. *la justificació d'haver estat realitzada*; i 3. *la data de recepció d'aquesta*. Aquests 3 requisits els podem complir amb un burofax o amb un correu certificat amb justificant de recepció, però no sempre serà així, dependrà de cada cas. Per això, al meu entendre, ha de ser el notari qui estudiï el cas concret per decidir com vol fer la notificació, si enviant un correu o fent la notificació conforme a l'article 202 del Reglament notarial. Una bona opció en cas de dubte seria començar amb un enviament per correu (mitjançant el sistema del correu certificat amb justificant de recepció en els termes del Reial decret 1829/1999, és a dir, el de 2 intents propis de les administracions que els notaris podem i hem d'usar) i, en cas de ser infructuós, usar la via de notificació notarial, és a dir, sol·licitar la notificació personal del notari (la de correu ja haurà estat infructuosa) i informar el company,

segons el que ens digui l'interessat, del millor dia i hora perquè la notificació sigui reeixida.

Cal assenyalar que, malgrat la formalitat d'aquesta primera notificació, la resta de comunicacions entre les parts dins del procés de conciliació poden ser tan informals com es vulgui pactar, i el correu electrònic és, segurament, el mitjà més eficaç.

M'agradaria distingir entre un contingut essencial o necessari i un altre de voluntari, però convenient.

10. Contingut essencial de la citació o notificació inicial

El contingut essencial o necessari és la fixació de l'objecte de la controvèrsia i el requeriment d'acudir el dia i l'hora assenyalats al lloc indicat per a la conciliació.

Quant al lloc, al meu entendre ha de ser la mateixa notaria. La llei no exigeix aquest lloc i companys com Antoni Bosch Carrera⁵ destaquen la possibilitat d'usar altres llocs si poden beneficiar la conciliació, però també cal tenir en compte els acords de les juntes directives dels diferents col·legis notarians que acostumen a restringir l'actuació notarial fora dels despatxos a supòsits molt específics. A més, trobar-se a la notaria dona al notari tots els mitjans que necessita i dota de més neutralitat aquesta conciliació.

Quant a l'objecte de la controvèrsia, és molt important que quedi ben fixat perquè, en cas de no assolir-se l'acord, és el que determinarà la possibilitat de poder presentar la demanda corresponent i, des d'un altre punt de vista també molt interessant, pot «paralitzar» les demandes d'aquest mateix objecte mentre no estigui tancada aquesta conciliació. Aquest objecte no queda bloquejat per aquest requeriment inicial i pot ser objecte de modificació durant el procediment de conciliació, però això s'ha de realitzar de mutu acord. No és estrany que,

5 Op. cit. Revista La Ley, núm. 22, 2005, «El procedimiento de conciliación notarial y funciones del conciliador».

sobretot a l'inici del procediment, la part citada faci una mena de «reconvenió» amb ampliació d'aquest objecte per introduir qüestions que no hi havia al requeriment inicial. Haurien de ser qüestions relatives al mateix tema (incompliments recíprocs d'un contracte, per exemple), però no és descartable que siguin totalment diferents. És molt important el que dèiem: cal un mutu acord per ampliar o modificar l'objecte de la controvèrsia. El requeridor inicial no té per què acceptar aquests nous objectes, i si no ho fa i la part que els ha introduït no desitja la conciliació sense aquests, el requeridor inicial ja ha complert amb el requisit de procedibilitat necessari per poder interposar la demanda.

S'ha plantejat si la part que ha volgut ampliar l'objecte també ha complert el requisit de procedibilitat per poder interposar la corresponent demanda reconvenional. Els criteris dels òrgans jurisdiccionals seran flexibles i, en aquest sentit, trobem l'acord de la Sala de Govern del TSJ de Catalunya, en la sessió de 6 de maig de 2025, que va acordar, entre d'altres qüestions, el següent: «9) *La formulació de demanda reconvenional no exigeix la prèvia acreditació del compliment del requisit previ de procedibilitat...*», i això ho fonamenta en el fet que «*La LO 1/25 no es refereix a la necessitat del compliment del requisit previ de procedibilitat en els supòsits de demanda reconvenional en cap moment, ni es troben modificats en aquest sentit els articles que regulen la formulació de reconvenió tant en el procediment ordinari com verbal*». Això sí, recordem que conforme a l'article 406 de la LEC «*Només s'admet la reconvenió si hi ha connexió entre les seves pretensions i les que siguin objecte de la demanda principal*». És a dir, que considerar complert el requisit de procedibilitat s'hauria de limitar a les noves qüestions que tinguin alguna

connexió amb la inicial i no a les que no hi tenen res a veure.

El contingut essencial o necessari és la fixació de l'objecte de la controvèrsia i el requeriment d'acudir el dia i l'hora assenyalats al lloc indicat per a la conciliació

L'acceptació o el rebuig en la modificació de l'objecte de la controvèrsia s'ha de dur a terme, normalment, en la primera reunió que es faci en la conciliació en què, amb l'ajut del notari conciliador, aquest objecte de la controvèrsia queda determinat i així s'ha de fer constar a la diligència corresponent. Però, com dèiem, el procediment és flexible i es pot modificar després, sempre de mutu acord.

11. Contingut voluntari de la citació inicial

Juntament amb el contingut que hem dit «essencial» és recomanable que s'inclouin altres qüestions, entre les quals destaquem les següents, d'acord novament amb Antoni Bosch Carrera⁶: la proposta d'un possible calendari de reunions; la proposta de comunicar-se a través del correu electrònic, amb identificació de les adreces vàlides per fer-ho; la possibilitat de fer les reunions per videoconferència; i la proposició d'algun tipus de prova o presentació d'informes. Personalment penso que això es pot deixar per a la primera reunió que és, de fet, on s'han d'acordar aquestes qüestions, però poden incorporar-se com a proposicions en el requeriment inicial. Si no, com dic, sí que seria interessant concretar aquestes qüestions a la primera reunió que es dugui a terme, si amb aquesta no és suficient per arribar a una avenença.

A les mediacions i conciliacions no notariales s'acostuma a subscriure un

document inicial de bona fe i confidencialitat, en què s'identifiquen les formes lleials d'actuar i supòsits que es consideren de mala fe. En el cas notarial no cal subscriure aquest document per part del notari, que està subjecte al seu estatut professional, i tampoc no és necessari per part de la resta. Podrien fer-ho voluntàriament les parts, però fins i tot així no crec que el notari quedi vinculat per aquest document a l'hora de qualificar després l'actuació d'alguna de les parts com de mala fe. No dic que no es pugui tenir en compte, i que fins i tot podria ajudar el notari a identificar aquesta bona o mala fe, però el notari no hi està vinculat, i cal atènyer-se al cas concret per poder qualificar una actuació de mala fe.

12. Absència de resposta a la citació

En aquest cas, han de passar 30 dies des de la recepció del document (article 10.4 de la Llei 1/2025). Transcorregut aquest termini sense resposta, la llei diu que «*S'entén que s'ha produït la terminació del procés sense acord*». Aquesta circumstància s'ha de consignar expressament en una diligència que podria ser la del tancament de l'acta. El notari ja pot expedir un document que permetrà al requeridor inicial acreditar l'intent de negociació, que és el que exigeix la llei per poder presentar la demanda relativa a l'objecte de la controvèrsia. Aquest document, si no hi ha hagut resposta, podria ser una còpia autèntica de l'acta, ja que com que no hi ha hagut negociació no hi ha cap part del document sobre la qual calgui guardar confidencialitat. També es pot expedir un testimoniatge en relació de l'acta de manera similar al que veurem en cas que hi hagi un procés de conciliació. En qualsevol cas, l'article 10.3 de la llei exigeix, si hi intervé un tercer neutral, com és el nostre cas, que el document tingui el contingut següent:

«a) *La identitat del tercer, la seva qualificació, col·legi professional, institució a què pertany o registre en què estigui inscrit.*

6 Article abans citat.

b) La identitat de les parts.

c) L'objecte de la controvèrsia.

d) La data de la reunió o reunions mantingudes.

e) La declaració solemne que les dues parts han intervingut de bona fe en el procés, perquè tingui efectes davant l'autoritat judicial corresponent.

En cas que alguna de les parts no hagi comparegut o hagi refusat la invitació a participar en l'activitat negociadora, s'ha de consignar aquesta circumstància i, si escau, la forma com s'ha realitzat la citació efectiva, la justificació d'haver estat realitzada i la data de recepció d'aquesta.»

Totes aquestes dades resulten de la mateixa còpia, tret de l'apartat e) que es podria considerar innecessari en cas de no haver-se realitzat cap activitat negociadora, però que seria convenient incloure'l per evitar problemes davant d'una interpretació literal de la norma. Per això, en la diligència de tancament seria convenient fer constar aquesta declaració que la part requeridora ha intervingut, segons el parer del notari, de bona fe.

13. Resposta negativa a la citació per a la conciliació

Si la resposta a la citació és simplement la negativa a iniciar el procediment, només cal consignar-ho així en una diligència que també podria ser la de tancament, i ja es pot expedir la còpia autèntica o testimoniatge en relació, en els mateixos termes que comentàvem a l'apartat anterior.

Si la resposta és iniciar el procediment de conciliació, passem al que la doctrina anomena la «fase d'exploració».

14. Procés notarial de conciliació: Diligència inicial

En la primera reunió mantinguda el notari ha de fer una diligència que reculli determinades qüestions que deriven de les funcions que li imposa l'article 16 de la Llei 1/2025:

- Fer constar que s'ha informat les parts de les possibles causes que puguin afectar la seva

imparcialitat, la seva professió, formació i experiència, així com de les característiques de la conciliació, el cost, l'organització del procediment i les conseqüències jurídiques de l'acord que es puguin assolir. (16.a)

- Delimitar l'objecte de la controvèrsia, els honoraris i si les parts compareixeran per si mateixes o assistides de lletrat, lletrada o representant legal. (16.c)
- Posar de manifest a les parts les dimensions extrajurídiques de la controvèrsia i els avantatges que es poden obtenir si s'assoleix un acord raonable. (16.f)

Aquesta diligència inicial ha de ser signada per les parts, ja que així ho disposa el mateix article 16 a l'apartat c), que estableix com una funció del conciliador «*Documentar una acta d'inici de la conciliació, signada per totes les parts*».

A la reunió inicial és molt convenient fer constar totes aquelles qüestions que abans ressenyàvem com a «contingut voluntari de la citació»: calendari de reunions, correus electrònics per a comunicacions entre les parts, etc.

Cal destacar que aquesta diligència, i fins i tot el requeriment inicial i la resta d'atorgaments vinculats a la conciliació, es poden dur a terme per videoconferència, ja que la llei

del notariat en l'article 17.1, lletra c, permet «l'atorgament i autorització a través de videoconferència com a via per a l'exercici de la funció pública notarial» de, entre d'altres negocis jurídics, «j) La conciliació, tret que el notari consideri convenient la presència física per a la bona fi de l'expedient». En aquests casos, l'atorgament s'ha de realitzar mitjançant els sistemes habilitats per la plataforma notarial SIGNO, que garanteix que aquesta autorització notarial es fa conforme a les exigències de la Llei del Notariat, mentre que per a la resta de reunions es pot pactar que es facin per altres mitjans telemàtics més senzills i no vinculats a la plataforma notarial de SIGNO, sempre sota la supervisió i amb la conformitat del notari que presideix el procediment.

15. Procés notarial de conciliació: Fase d'exploració I

Hem vist que de la primera reunió cal deixar constància escrita i signada per les parts. Les posteriors, si n'hi ha, es caracteritzaran per la flexibilitat. Es poden pactar (i la llei així ho fomenta) les actuacions telemàtiques i es poden fer les reunions per videoconferència (sense necessitat d'usar la plataforma notarial, com hem dit, segons el parer del notari), intercanvi de correus o el que s'estimi oportú, sempre sota la direcció i supervisió del procediment per part del notari conciliador.

Durant la primera reunió i les posteriors, si n'hi ha, el notari s'ha de valer dels seus coneixements i, sobretot, de la seva experiència per intentar que les

parts arribin a una avenença. Durant aquesta fase es pot produir una reformulació del conflicte o de l'objecte de la controvèrsia, però recordem que això requereix un acord exprés entre les parts.

Dins d'una conciliació poden haver-hi dos enfocaments: el mode avaluatiu, on el conciliador es limita al requeriment inicial i actua en relació amb aquest, o el model «facilitador» o transformatiu, que consisteix a descobrir els autèntics interessos i necessitats de les parts, que poden no coincidir amb l'objecte inicial de la controvèrsia⁷. A la doctrina dels ADR (sigles en anglès de les alternatives a la resolució de conflictes o disputes) es parla del conflicte «iceberg», on la controvèrsia inicial només és la punta que es veu del conflicte total, com podria ser un cas de sorolls puntuals d'un veí, que pot amagar una problemàtica molt més global; o problemes amb un acord societari concret que pot amagar un problema personal o familiar complex. És decisió del notari optar per una o altra, tot i que, evidentment, la resolució real del conflicte passaria per aquest segon mètode que, això no obstant, potser és d'impossible realització, i llavors s'ha de limitar al conflicte inicial. Com dic, és decisió del notari conciliador proposar l'enfocament de l'assumpte d'una manera o d'una altra segons el seu lleial saber i entendre, si bé són les parts les que han de decidir al final la delimitació de la controvèrsia, com ja hem repetit.

16. Procés notarial de conciliació: Formulació de solucions

A més de les que hem vist abans, l'article 16 de la Llei 1/2025 ens indica la resta de funcions del conciliador que ha d'assumir el notari durant el procés, i cal destacar que, òbviament, ha de gestionar el requeriment inicial i les citacions a les reunions (16.b); ha de presidir les reunions de les parts i dirigir tots els tràmits del procés de conciliació, ja sigui personalment o mitjançant instruments telemàtics (16.d); ha de donar la paraula de forma

ordenada i equitativa a cadascuna de les parts i pot realitzar les sessions conjuntes o individuals que estimi pertinents (16.e); i ha de formular directament a les parts possibles solucions i convidar-les a que formulin possibles propostes de solució que construeixin un acord comú eficaç (16.g).

La possibilitat de formular solucions no cal confondre-la amb fer propostes d'acord degudament motivades, cosa que seria més pròpia d'un altre MASC (l'informe de l'expert independent), sinó apuntar i indicar a les parts camins per arribar a una solució. Cal mostrar a cada part els punts febles perquè es pugui arribar a una solució. Per exemple, en cas d'una reclamació de llegítima se li pot indicar a l'hereu que, tot i que segons la seva opinió la causa de desheretament és certa, la càrrega de la prova serà seva i que, si no hi ha acord i va a judici, potser no la podrà demostrar, i que fins i tot tenint raó li correspondria pagar tota la llegítima amb els interessos, per la qual cosa un acord amb el pagament d'una quantia reduïda d'aquesta potser li sigui més beneficiós. A l'altra part se li pot assenyalar que, en cas que sí que es demostrï aquesta causa de desheretament, es pot quedar sense res i pagar les costes. Cada cas és diferent i cal estudiar-lo, per descomptat.

De totes les reunions mantingudes s'ha de deixar constància a través de les corresponents diligències i, a causa del principi de confidencialitat que informa tot el procés, és aconsellable que en aquestes no es recullin les manifestacions ni les negociacions concretes, sinó només el fet de la seva existència i durada. Cal exceptuar quan hi hagi una proposta concreta de solució, de la qual sí que cal deixar-ne constància, com ara veurem.

17. Procés notarial de conciliació: Propostes d'acord

Durant el procés de conciliació les parts poden formular en qualsevol

moment les propostes d'acord que considerin oportunes, sabent que aquestes seran totalment confidencials i no arribaran a la vista del jutge que potser enjudiciï després, tret de després de la resolució judicial i únicament per a la qüestió de les costes judicials.

S'ha de deixar constància mitjançant la diligència oportuna de la proposta d'acord presentada per la part. Aquesta proposta s'ha de comunicar a l'altra part pels canals acordats (correu electrònic segurament) i cal atènyer-se a la resposta de l'altra part per saber si hi ha un acord total o parcial.

18. Procés notarial de conciliació: Fi del procediment si no hi ha acord

Una vegada iniciat el procediment, d'acord amb el que disposa l'article 10.4 de la Llei 1/2025, el notari el dona per acabat sense acord en els casos següents:

- Si transcorren trenta dies des que una de les parts faci una proposta concreta d'acord a l'altra, sense que s'arribi a acordar ni s'obtingui resposta per escrit.
- Si transcorren tres mesos des de la data de celebració de la primera reunió sense que s'hagi assolit un acord. Aquí la llei apunta que les parts tenen dret a continuar de mutu acord amb l'activitat negociadora més enllà del termini esmentat, però el notari pot tancar l'acta, segons el seu criteri i tenint en compte el cas concret, perquè no té per què deixar-la oberta per sempre.
- Si qualsevol de les parts es dirigeix per escrit a l'altra per donar per acabades les negociacions i queda constància de l'intent de comunicació que aquesta és la seva voluntat. Ho faria a través del notari en el nostre cas.

S'ha de deixar constància mitjançant diligència del tancament per

7 D'acord amb la distinció clàssica d'L. RISKIN, «Mediator Orientations, Strategies and Techniques».

aquestes causes quan es donin i també entenc que el notari pot tancar l'acta per manca d'acord si es donen altres causes que al seu parer siguin suficients per justificar-ho (recordem que el notari és qui dirigeix i presideix el procediment).

Després del tancament, cal expedir a petició de les parts el document necessari perquè puguin anar a judici, com veurem a continuació.

19. Document notarial en cas de no haver-hi acord

En cas de desacord en un MASC amb «tercer neutral», aquest ha d'emetre un document acreditatiu que s'ha intentat, amb el contingut de l'article 10.3 de la Llei 1/2025, és a dir:

«a) La identitat del tercer, la seva qualificació, col·legi professional, institució a què pertany o registre en què estigui inscrit.

b) La identitat de les parts.

c) L'objecte de la controvèrsia.

d) La data de la reunió o reunions mantingudes.

e) La declaració solemne que les dues parts han intervingut de bona fe en el procés, perquè tinguin efectes davant l'autoritat judicial corresponent.»

El 10.3 conté un paràgraf final que ja hem vist abans, en cas de manca de resposta a la citació, en què ja no hi entrem.

En el cas de la conciliació notarial, aquest document es pot fer, al meu entendre, de dues maneres diferents d'acord amb la legislació notarial, i d'una tercera més que ha estat creada pel Ministeri de Justícia a aquest efecte per a tots els MASC. Vegem aquestes 3 possibilitats:

La possibilitat de formular solucions no cal confondre-la amb fer propostes d'acord degudament motivades, cosa que seria més pròpia d'un altre MASC (l'informe de l'expert independent), sinó apuntar i indicar a les parts camins per arribar a una solució

- a) Mitjançant un testimoniatge en relació de l'acta inicial. Cal descartar l'expedició d'una còpia autèntica completa de l'acta de conciliació per dues raons: la confidencialitat i la practicitat. Sobre la confidencialitat ja hem dit que cal anar amb compte en la redacció de les diligències, però a l'acta sempre apareixeran les reunions mantingudes i, més important, les propostes d'acord que no es poden traslladar a l'òrgan judicial, tret de pel que fa a costes. D'altra banda, és més pràctic per a l'òrgan judicial presentar el document més simple possible que no requereix una anàlisi profunda i que, simplement, reculli les exigències del 10.3 sense haver d'anar buscant entre compareixences, intervencions, assistències lletrades, diligències, etc.⁸
- b) Mitjançant una còpia autèntica d'una acta separada. Es tractaria, una vegada tanca-da l'acta del procediment,

d'atorgar-ne una altra «per mi i davant meu» per part del notari autoritzant en què simplement faci constar l'existència i el tancament de l'acta sense acord. Des del punt de vista doctrinal potser és més tècnic el testimoniatge en relació, però potser és més senzill i pràctic per al notari aquesta segona opció.⁹

Tots dos documents han de contenir les mencions que hem vist abans, i d'entre aquestes, l'última sobre la intervenció de bona o mala fe de les parts mereix un estudi separat. Abans, però, veurem una altra manera alternativa d'emetre el document.¹⁰

- c) Mitjançant un justificant del sistema PIMASC. El Ministeri de Justícia ha habilitat una eina específica per a la creació d'aquests documents anomenada PIMASC. Tots els notaris hi tenim accés a través de la nostra signatura electrònica. L'accés es fa a través de l'enllaç següent: <https://aplicaciones.justicia.es/prweb/PRAuth/InfoPIMASC>.

Hi tenim tant l'accés com una guia per al seu ús. Aquesta guia defineix aquest sistema en els termes següents: «Aquesta eina està dissenyada per a l'informe de conclusions MASC i proporciona un formulari normalitzat mitjançant el qual poder acreditar el compliment del requisit de procedibilitat en assumptes civils o mercantils. De la mateixa manera, l'eina també té com a objectiu principal recopilar dades estadístiques relatives als intents mitjançant Mitjans Adequats de Solució de Controvèrsies».

Entenc que l'ús d'aquesta eina no és obligatori avui dia i el mateix

⁸ És la solució que apunta ANTONI BOSCH a *op. cit.*

⁹ L'autorització d'acta separada és el que indica CARLOS JIMÉNEZ GALLEGU a Informe Oficina Notarial abril 2025: CONCILIACIÓN ANTE NOTARIO y MODELOS a www.notariosyregistradores.com.

¹⁰ L'autorització d'acta separada és el que indica CARLOS JIMÉNEZ GALLEGU a Informe Oficina Notarial abril 2025: CONCILIACIÓN ANTE NOTARIO y MODELOS a www.notariosyregistradores.com.

Ministeri parla que es tracta d'una eina «per facilitar la justificació del requisit de procedibilitat, i la seva tramitació àgil i orientada a la dada..., on pot obtenir un document per acreditar de forma senzilla el compliment d'aquest requisit.» Però no m'estranyaria que la Direcció General de Seguretat Jurídica i Fe Pública ho imposés als notaris mitjançant la instrucció oportuna, atesa la nostra subjecció a aquest Ministeri i a la finalitat estadística que també té aquesta eina.

És un sistema senzill, però que imposa (de nou) la introducció de totes les dades rellevants a través del corresponent encasellat per obtenir, al final, l'informe corresponent al cas, i permet descarregar a continuació el justificant de la conciliació notarial infructuosa.

A dia d'avui, PIMASC ens permet als notaris introduir casos de «conciliacions» i d'altres que identifica com a «Intent de MASC infructuós». D'acord amb la guia, el primer cas són conciliacions iniciades per ambdues parts o en què hi ha hagut resposta i activitat negociadora; mentre que el segon cas és quan «no es té resposta de l'altra part i, per tant, no s'ha realitzat activitat negociadora».

Si som estrictes, jurídicament aquest document és un testimoniatge en relació a l'acta i el podríem veure com un subtipus o una altra manera

de fer el document que hem indicat a l'apartat «a».

20. Declaració solemne que les dues parts han intervingut de bona fe en el procés

Aquesta declaració que ha de fer tot conciliador és estranya per a un tercer neutral i també per a un notari, la tasca del qual no és jutjar, però tampoc tant, ja que, si un notari sap que un dels atorgants actua de mala fe, ha de denegar el seu ministeri, ja que la voluntat dels atorgants ha de ser lliure i degudament informada. I també recordem que l'article 126 del reglament notarial ens diu que els notaris «s'han d'abstenir de tota pràctica que limiti la llibertat d'elecció d'una de les parts (...) cosa que infringeix les exigències de la bona fe contractual».

El conciliador es pot sentir incòmode en la qualificació d'aquesta bona o mala fe de les parts, però la llei és clara i exigeix aquesta declaració. Això és deu, en part, a les conseqüències en costes que té la bona o mala fe durant el MASC, d'acord amb l'article 7.4 de la Llei 1/2025.

Per a aquesta declaració del notari (i de qualsevol conciliador) cal tenir en compte que la bona fe es presumeix, per la qual cosa, tret de prova en contra, el notari ha de declarar l'existència d'aquesta bona fe. És la regla general i és suficient que el notari faci constar que «al seu parer» les parts han

actuat de bona fe perquè no consta en el procediment cap actuació que es pugui qualificar de mala fe. La mala fe pot tenir diverses manifestacions i ara no podem començar a enumerar-ne casos. Els més habituals són casos on hi hagi repetides dilatacions, suspensions de reunions, repetició de propostes iguals per allargar indegudament el procés, etc. Si hi ha la mala fe, el notari n'ha de motivar l'existència i dir, igualment, que «segons el seu parer» ha existit mala fe de la part que sigui, cosa que resultaria de les actuacions següents «...» i detallar-les. No crec que es pugui posar sense més que hi ha hagut mala fe sense una bona motivació basada en evidències. No fer-les constar conculcaria el dret de defensa de la part, perquè aquesta ha de poder qüestionar i rebutjar la declaració del notari davant del jutge i sense fets motivats és impossible.

21. Procés notarial de conciliació: Fi del procediment si hi ha acord

Si hi ha acord, s'ha de fer la diligència de tancament de l'acta i fer-hi constar l'acord i, a continuació, i en escriptura separada, s'ha de fer constar «detalladament» tot el que s'ha acordat. Aquesta escriptura «s'ha de sotmetre als requisits d'autorització establerts per la legislació notarial» (article 82.1 i 82.2 de la llei del notariat).

Entenc que és una escriptura diferent i separada perquè, tot i que a l'acta hi consti l'acord o l'existència d'aquest, l'acta ha recollit el procediment, però no és l'instrument adequat per recollir acords entre les parts, això ha de ser objecte d'escriptura, com vèiem al principi d'aquest article. Aquesta escriptura és a l'elevació a públic de l'acord entre les parts a què fa referència l'article 12.3 de la Llei 1/2025 i, com diu l'article 83.1 de la llei del notariat, «gaudeix en general de l'eficàcia d'un instrument públic i, en especial, està dotada d'eficàcia executiva». Després tornarem sobre aquesta qüestió.

Abans de l'escriptura i d'acord amb l'article 10.4 de la Llei 1/2025, el conciliador ha de requerir els advocats

perquè supervisin l'acord i disposa que s'ha d'elaborar una acta final en què es reculli la proposta sobre la qual hi ha acord i que han de signar tots (parts i advocats). Aquest article és aplicable a totes les conciliacions, per tant és lògic que es disposi que s'ha de recollir l'acord en un document que es defineix com a «acta». En el cas notarial, crec que s'ha de signar la diligència sobre l'acord per part de tots, sense perjudici de l'atorgament a continuació de l'escriptura que reculli el mateix acord en compliment de l'article 82.2 LN. Per economia processal, si se signa immediatament i sense solució de continuïtat l'escriptura que recull l'acord, la diligència podria remetre en el seu contingut a l'acord de l'escriptura següent. Signar aquesta escriptura separada és important per gaudir de títol públic i executiu de l'acord. Aquest títol públic executiu «immediat» en el cas de la conciliació notarial és una de les diferències importants i favorables de la conciliació notarial davant d'altres, sens perjudici de la possibilitat d'elevació a públic (i fins i tot unilateralment) de què gaudeixen totes i que veurem després.

Aquest acord a què han arribat les parts pot ser modificat per un nou acord entre aquestes, però sempre que no hagi estat objecte d'execució judicial i aquesta s'hagi iniciat. És lògic i, a més, així ho recull l'article 82.3 de la Llei del Notariat quan disposa: «*La modificació del contingut pactat també ha de constar en escriptura pública notarial sempre que no s'hagi iniciat l'execució judicial.*»

En cas que hi hagi un acord parcial, cal complir conjuntament amb els efectes que hem vist tant en cas de manca d'acord com en cas d'acord, tot i que no són necessaris 2 documents diferents, és suficient que la mateixa escriptura que es faci a continuació de l'acta reculli els termes de l'acord parcial, identifiqui el que no ha estat objecte d'acord i també reculli la declaració formal de l'actuació de bona o mala fe de les parts, tot i que és estrany que hi hagi mala fe si s'ha arribat a un acord, tot i que sigui parcial.

22. Despeses notariales de la conciliació

Aquí cal distingir entre l'activitat que es fa com a notari i la que es fa com a conciliador. Evidentment, totes dues es fan com a notari, però aranzelàriament parlant l'activitat «pública» del notari està subjecta a l'aranzel notarial i l'activitat «privada» com a conciliador no. L'activitat pública són totes les activitats notariales: el requeriment inicial, les trameses per correu, les notificacions, la redacció de les diligències, la protocol·lització de les ofertes i altres documents, etc. El que queda fora de l'aranzel és l'activitat privada de conciliació pròpiament dita, que és la que fa el notari quan presideix i dirigeix el procediment, i intenta que les parts arribin a un acord mitjançant l'aportació de solucions a aquest efecte. Aquesta activitat es considera privada, com d'altres que realitzem els notaris de forma no exclusiva amb altres operadors jurídics (redacció d'estatuts, certificats, obtenció de determinats certificats, etc.) i, per tant, no subjecta a l'aranzel. El mateix Ministeri qualifica la conciliació notarial com a «conciliació privada» en el sistema que hem vist, PIMASC, juntament amb els realitzats per l'advocacia, procura, graduats socials i registradors de la propietat.

Pel que fa a l'import d'aquesta activitat privada de conciliació, cal atènyer-se a la regla general de l'article 11.2 de la Llei 1/2025 que disposa que «*Si les parts decideixen optar per altres mecanismes en cas que intervingui una tercera persona neutral, els honoraris professionals són objecte d'acord previ amb les parts intervinents*». Aquesta mateixa idea la trobem a l'article 16.c) que hem estudiat abans (apartat 14) i relatiu al contingut de la diligència «inicial», ja que els honoraris és un dels continguts necessaris de la primera reunió que cal reflectir a la diligència corresponent que ja hem dit que havien de signar totes les parts. No és procedent aquí assenyalar quant s'ha de cobrar, evidentment cal observar el mercat per

poder aplicar un preu just i competitiu i que sigui adequat al cas concret. Una solució és veure les tarifes que estan aplicant les fundacions notariales que hem vist i que les publiquen a les seves webs, com fa SIGNUM.

Pel que fa a l'import d'aquesta activitat privada de conciliació, cal atènyer-se a la regla general de l'article 11.2 de la Llei 1/2025

La persona obligada al pagament, si només hi intervé una part, serà aquesta, és clar (aranzel notarial norma sisena i article 11.2 *in fine* de la Llei 1/2025).

Si són dues o més parts, és la reunió inicial la que fixa qui són els obligats al pagament, que el més normal és que siguin tots, i si no s'ha fet constar, han de respondre solidàriament tots d'acord amb la norma sisena de l'aranzel notarial esmentada.

La justícia gratuïta no és aplicable als honoraris professionals del notari en la conciliació. L'article 11.1 de la Llei 1/2025 sí que preveu el benefici de la justícia gratuïta en relació amb els advocats, i l'apartat 2 diu que «*Cal assegurar l'existència de mecanismes públics per a la solució de conflictes d'accés gratuït per a les parts*», però a continuació regula els honoraris del tercer neutral com hem vist, per acord. En aquest mateix sentit trobem la disposició final 19a de la Llei 15/2015 de jurisdicció voluntària, que no recull, entre els expedients que tenen aquest benefici, la conciliació notarial.

23. Despeses notariales com costes i despeses

Una altra qüestió és que aquests honoraris notariales es puguin considerar com a costes dins del procediment judicial posterior, d'acord amb l'article 241.6è de la LEC. Disposi el mateix, a la part que ens interessa:

«(...) Es consideren despeses del procés els desemborsaments que tinguin el seu origen directe i immediat en l'existència d'aquest procés, i costes la part d'aquestes que es refereixin al pagament dels conceptes següents: (...) 6è. Drets aranzelaris que s'hagin d'abonar com a conseqüència d'actuacions necessàries per al desenvolupament del procés.»

El MASC es pot considerar «despesa» sense cap dubte, la qüestió és si podem considerar-lo també com a «costes», qüestió important per a la seva possible recuperació pels qui obtenen la sentència a favor seu. L'expressió del «desenvolupament» del procés que conté l'apartat 6 planteja algun dubte perquè el MASC és previ a l'inici del procés esmentat i, per tant, aquest no ha entrat en fase de «desenvolupament». A més, tradicionalment les costes es refereixen a despeses ocasionades dins o durant el procés, però després de la Llei 1/2025 una interpretació lògica i sistemàtica de la norma ens porta a sostenir que sí que es poden considerar costes, entenent que el MASC és una actuació necessària per a aquest «desenvolupament», en què podem incloure el mateix inici del procés. En aquesta mateixa línia interpretativa trobem diversos autors com ANTONI BOSCH, MANUEL FAUS i GÓMEZ LINACERO A.¹¹ Aquesta és una qüestió pràctica important i, si la conciliació notarial i els altres MASC no tenen la consideració de costes, aquests expedients és molt possible que no siguin tan usats i els advocats es decantin per altres MASC més econòmics (com l'oferta vinculant). En aquest sentit, MILAGROS LÓPEZ GIL conclou que, si no es poden considerar costes, «en termes estrictament econòmics, resultarà molt més avantatjós recórrer a la conciliació prevista als articles 139 i següents LJV que a la prevista al

projecte de llei d'eficiència processal al Servei Públic de Justícia».¹²

La qüestió no està resolta i cal esperar la jurisprudència.¹³

Hem analitzat aquí la conciliació notarial fins a la seva conclusió i només faltaria veure ara la seva eventual elevació a públic, cosa que ja hem vist que el més normal és que es dugui a terme en finalitzar l'acta i sense solució de continuïtat. Aquesta elevació és més important en els altres MASC i, per això, abans d'entrar-hi veurem breument aquests altres MASC i la possible intervenció d'un notari en aquests.

III. Negociació bilateral directa

Es tracta de la negociació que s'ha iniciat efectivament entre les parts prèvia al procediment que pot acabar amb acord o sense. Si no hi ha acord, això es pot acreditar simplement amb un escrit signat per ambdues parts i ja es pot presentar la demanda (article 10.2), sense intervenció notarial. Certament podria sol·licitar-se del notari que legitimés les signatures de l'escrit, però si no hi ha acord i ambdues parts estan d'acord en litigar, cap discutirà sobre aquest escrit. En cas d'haver-hi acord, les parts ja ho duran a terme i l'executaran directament a través de la forma jurídica que aquest requereixi.

IV. Intent de negociació

Si una de les parts intenta la negociació directa però l'altra no contesta, això també seria suficient per poder presentar una demanda amb el mateix objecte. La llei diu al mateix article 10.2, *in fine*, que només cal acreditar «que l'altra part ha rebut la sol·licitud o invitació per negociar». En general, tampoc crec que s'utilitzi la via notarial, perquè és suficient amb un burofax o correu certificat per a aquesta acreditació, però si mitjançant aquests mitjans no es pot aconseguir

el lliurament de la notificació, potser es vulgui acudir a una acta notarial de notificació i requeriment, i se sol·liciti al notari que acudeixi personalment al domicili indicat, i fins i tot se l'ajudi informant-lo dels dies i hores en què es pot trobar el requerit. Això pot ser més eficaç que el burofax o similar per poder aconseguir que la part rebi la sol·licitud, per descomptat. La diferència amb la conciliació és que aquí no es requereix del notari la seva activitat com a tercer neutral que concilia, sinó que consti fefaentment la recepció de la sol·licitud o invitació per negociar.

V. Oferta vinculant confidencial

Com un altre tipus d'intent de negociació també trobem l'oferta vinculant confidencial a l'article 17 de la Llei 1/2025, que és la que una part envia de forma confidencial a l'altra i en què el remitent queda obligat a complir-la una vegada que s'accepta expressament, acceptació que és irrevocable. Aquesta oferta s'ha de remetre de manera que «ha de permetre deixar constància de la identitat de l'oferent, de la recepció efectiva per l'altra part i de la data en què es produeix aquesta recepció, així com del contingut». Després, quan es presenta la demanda es requereix que el demandant manifesti que l'ha dut a terme i que acompanyi «el justificant d'haver-la enviat i que aquesta ha estat rebuda per la part requerida». Tot això no requereix intervenció notarial, però bé es pot dur a terme mitjançant una acta notarial de remissió per correu i també, per descomptat, de notificació i requeriment, cosa que pot ser útil en casos similars a què hem fet referència en el supòsit del mer intent de negociació, que seria similar a aquest.

Una especialitat important en aquest cas és que el notari ha d'anar amb moltíssima cura a l'hora d'expedir

11 L'autorització d'acta separada és el que indica CARLOS JIMÉNEZ GALLEGO a Informe Oficina Notarial abril 2025: CONCILIACIÓN ANTE NOTARIO y MODELOS a www.notariosyregistradores.com.

12 L'autorització d'acta separada és el que indica CARLOS JIMÉNEZ GALLEGO a Informe Oficina Notarial abril 2025: CONCILIACIÓN ANTE NOTARIO y MODELOS a www.notariosyregistradores.com.

13 L'autorització d'acta separada és el que indica CARLOS JIMÉNEZ GALLEGO a Informe Oficina Notarial abril 2025: CONCILIACIÓN ANTE NOTARIO y MODELOS a www.notariosyregistradores.com.

la còpia d'aquesta acta, que entenc que s'ha de substituir per un testimoniatge parcial, ja que el deure de confidencialitat exigeix al requeridor, segons el meu parer, demanar una còpia sense el contingut de l'oferta, que per això es defineix com a «confidencial», i a la qual se li aplica l'article 9 de la Llei 1/2025.

VI. Procés de dret col·laboratiu

Aquesta modalitat de MASC està regulada a l'article 16 de la Llei 1/2025 i és aquella en què les parts busquen una solució total o parcial a la controvèrsia, assistides i acompanyades d'advocat col·legiat i exercent «acreditat en dret col·laboratiu». La gran particularitat d'aquest procés és el compromís que suposa per als advocats intervinents el fet d'intentar arribar a un acord perquè s'exigeix «la renúncia a tribunals per part dels professionals de l'advocacia que hagin intervingut en el procés, en cas de no aconseguir-se una solució, total o parcial, de la controvèrsia». És a dir, els mateixos advocats no poden presentar la demanda, la part interessada, si escau, ha de canviar de lletrats.

En aquest sistema es preveu «la intervenció, si escau, de terceres persones neutrals expertes en les diferents matèries sobre les quals versí la controvèrsia o facilitadores de la comunicació». És aquí on podria intervenir un notari, proposat per les parts: perquè actuï com a tercera persona neutral experta de determinada matèria. Actuarà aquí més que com a notari, com un professional expert en el camp de què es tracti.

Les parts també podrien demanar d'un notari, intervingui o no com a part del procés, que aixequi acta de tot o part del procés, però seria estrany. En aquest cas entenc que es poden aplicar anàlogament alguna de les normes que hem vist (per exemple, sobre expedició de còpies), i cal tenir en compte que aquí el notari no dirigeix ni presideix el procediment, que és a les mans de les parts i els seus advocats.

VII. Altres negociacions mitjançant tercera persona neutral

Aquí trobem 3 MASC diferents: la mediació, l'informe d'expert independent i la conciliació.

Pel que fa a la conciliació, ja hem estudiat àmpliament la notarial. Hi ha altres conciliacions, segons el subjecte que les duu a terme: davant del lletrat de l'Administració de Justícia, advocats, procuradors, graduats socials i registradors. En totes són d'aplicació les normes que hem estudiat a excepció de les notariales (articles 81 a 83 LN), evidentment. En aquestes altres conciliacions la intervenció del notari, si n'hi ha, es limita a l'elevació a públic, sens perjudici de la possibilitat de fer alguna notificació o requeriment a través de notari dins de la conciliació si així ho estima oportú el conciliador que dirigeixi el procediment.

Si una de les parts intenta la negociació directa però l'altra no contesta, això també seria suficient per poder presentar una demanda amb el mateix objecte

Respecte de l'informe de l'expert independent, està regulat a l'article 18 de la Llei 1/2025. Aquí, novament, el notari intervé com un professional privat expert en determinada matèria i les parts l'han d'escollir de mutu acord. No entrarem en la regulació d'aquest sistema, que es recull clarament en aquest article 18. Seria similar als dictàmens privats que, com a professionals, ens poden demanar als notaris, però dins un procediment especial (amb terminis, contestacions i al·legacions) que cal seguir i que es recull a l'article 18 esmentat. No cal aixecar-ne acta, encara que entenc que seria possible a requeriment de les parts (perquè aquest sistema exigeix acord de totes dues).

Finalment, quant a la mediació, aquesta s'ha de dur a terme a través d'un mediador titulat, que podria ser notari, però no té per què. La mediació està molt estudiada i regulada (Llei 5/2012, de 6 de juliol, i a Catalunya la Llei 15/2009) i com tots els notaris que exerceixen de mediadors ja són titulats, no crec que pugui ni hagi d'entrar en la seva anàlisi. Només destacarem que la mediació no té una regulació notarial específica, però si la duu a terme un notari es poden aplicar anàlogament algunes de les normes sobre conciliació notarial que hem vist, sempre que no siguin contràries a la naturalesa de la mediació. Així, el notari pot aixecar l'acta corresponent, que, de fet, és el que ja s'acostuma a fer a la pràctica. I també des del punt de vista notarial destaquem l'existència (i la gran tasca) de les fundacions notariales de mediació com la del Col·legi de Madrid (SIG-NUM) amb seu a altres col·legis amb què ha signat convenis, la del Col·legi de Catalunya (Fundació Mediació del CNC) i la del Col·legi de València (Solutio litis).

Un cop estudiada ja la conciliació notarial i les altres possibilitats d'intervenció notarial en altres MASC, ara entrarem en la qüestió de l'elevació a públic dels acords assolits a través d'aquests MASC.

VIII. Elevació a públic

És un dels efectes d'assolir un acord en virtut de la conciliació notarial o d'un altre MASC. Conforme a l'article 12.3 de la Llei 1/2025 «Les parts poden compel·lir-se recíprocament a elevar l'acord assolit a escriptura pública.» Aquesta elevació no és necessària si les parts compleixen l'acord directament i paguen la quantitat acordada o atorguen l'escriptura de participació pactada, per exemple. L'elevació es duu a terme per assolir els efectes propis de l'escriptura pública i, entre aquests, l'executivitat, és a dir, com en el cas d'una sentència judicial, el títol executiu corresponent. Però no cal confondre, segons el meu parer, entre l'elevació a públic de l'«acord» i

l'elevació a públic del «negoci jurídic» que hi pot haver en aquest acord.

a. Distinció entre acord, elevació a públic de l'acord i títol del negoci jurídic acordat

Cal distingir tres documents: l'acta de conciliació (o un altre MASC), l'elevació a públic de l'acord assolit i l'escriptura pública del negoci acordat. Això és important en relació amb l'executivitat de l'acord i la possibilitat d'inscriure aquests acords assolits als diversos registres públics com el de la propietat i el mercantil. L'acta notarial que recull el procediment i que pot incorporar l'acord mitjançant diligència no sembla el títol adequat per ser executiu, ja que recordem que el contingut propi de les actes no són els negocis jurídics. Tot i que es pot defensar aquesta postura com fa FERNANDO RODRÍGUEZ PRIETO¹⁴, l'acta, si acaba amb acord, comporta una escriptura posterior que el recull (article 82.2 LN) i entenc que és aquesta escriptura la que tindrà eficàcia executiva.

En el cas de la conciliació notarial ja hem dit que l'elevació a públic de l'acord és immediata, per aplicació de l'article 82.2 de la llei del notariat, cosa que, a més, és un altre dels avantatges de la conciliació notarial

I no és l'acta, ni l'escriptura pública executiva, la que és inscripció directament, sinó que es requereix el títol públic adequat a aquest negoci jurídic per a aquesta inscripció. M'explico millor amb exemples: en el cas d'una conciliació per un contracte d'arres

o d'una altra entre hereus sobre una partició hereditària determinada, si hi ha acord, l'acord del MASC elevat a públic no equival a la compravenda ni a la partició. El que passa és que el més normal és que les parts directament duguin a terme la compravenda o la partició hereditària. Si no executessin entre elles i voluntàriament l'acord, llavors sí, s'ha d'eleva a públic l'acord per gaudir de títol executiu i poder anar al judici executiu corresponent per a l'efectivitat del dit acord. Pensem que la conciliació notarial no és l'únic MASC i el 12.3 fa referència als acords de tots els MASC. Si, en una conciliació davant d'un advocat conciliador, o en una mediació, s'assoleix un acord, les parts el poden elevar a públic d'acord amb l'article 12.3, però això no significa que l'acord sigui directament el negoci acordat. En aquest sentit cal destacar la resolució de la DGRN, de 18 d'octubre de 2017, que tractava d'un acord de conciliació davant de jutge de pau, que estava homologat judicialment, i que recollia una dissolució i liquidació d'una societat mercantil. La Direcció General va confirmar que aquest document homologat, tot i que pot ser considerat públic, no és inscripció perquè «és preceptiu el compliment de les normes civils sobre documentació dels negocis jurídics i, en conseqüència, del requisit d'escriptura pública previst a l'article 3 de la llei hipotecària». La mateixa resolució va estendre expressament les seves consideracions a les conciliacions celebrades davant d'un lletrat de l'Administració de Justícia o davant d'un registrador de la propietat, que tampoc no serien, per tant, inscripcions mentre no s'elevin a escriptura pública. Per la mateixa raó, entenc que tampoc no seria inscripció en un registre públic l'escriptura pública de conciliació a què fa referència l'article 82 de la Llei del Notariat, sinó que també es requereix l'escriptura del negoci acordat en qüestió, ja sigui una

dissolució societària, una compra o una partició hereditària.

En el cas de la conciliació notarial ja hem dit que l'elevació a públic de l'acord és immediata, per aplicació de l'article 82.2 de la Llei del Notariat, cosa que, a més, és un altre dels avantatges de la conciliació notarial. Per això, la qüestió de l'elevació a públic es dona en relació amb els altres MASC. I l'avantatge de la conciliació notarial va més enllà, perquè és difícil pensar que les parts que signin la diligència final de l'acta de conciliació i, a continuació, l'escriptura que eleva a públic l'esmentat acord no atorguin, a més, l'escriptura corresponent al negoci jurídic acordat (si l'acord la requereix i això és possible de forma immediata entre les parts). Per tant, hi pot haver 3 documents: l'acta de la conciliació, l'escriptura de l'acord derivada de la conciliació i, finalment, si cal, l'escriptura que executa l'acord.

Si l'acord fos exclusivament en relació amb l'atorgament d'aquesta escriptura, per economia processal es pot defensar el fet de prescindir de l'elevació a què fa referència l'article 82.2, i dur a terme immediatament l'escriptura que documenti el negoci jurídic acordat, però cal anar amb compte: cal assegurar-se que l'acord no es refereixi a cap altra qüestió, tot i que sembli menor. El més segur és l'elevació i, després, si escau, l'escriptura que correspongui.

b. Procediment d'elevació a públic unilateral. Requeriment inicial

D'acord amb la manera de dur a terme aquesta elevació a públic, hem dit que, conforme al 12.3 de la Llei 1/2025, les parts es poden compel·lir a elevar a públic. Si requerida una part l'altra s'avé, no cal afegir-hi res més.

L'article 12.3 regula a continuació el cas en què una de les parts no s'avé a l'elevació i admet l'elevació unilateral. Aquesta possibilitat va en contra de la regla general de l'elevació a públic, que

14 L'autorització d'acta separada és el que indica CARLOS JIMÉNEZ GALLEGOS a Informe Oficina Notarial abril 2025: CONCILIACIÓN ANTE NOTARIO y MODELOS a www.notariosyregistradores.com.

exigeix que totes les parts ho facin, i tot i que és una novetat important, trobem un important precedent a la llei de mediació que, a l'article 25.1, disposa que «*L'acord de mediació el presenta qualsevol de les parts davant d'un notari acompanyat de còpia de les actes de la sessió constitutiva i final del procediment, sense que sigui necessària la presència del mediador.*» Aquesta norma de mediació podria arribar a interpretar-se com una elevació unilateral, però no és tan clara com la del 12.3 que ara no deixa cap dubte sobre aquesta possibilitat.

Per a l'elevació unilateral, el 12.3 disposa que: «*Si la part requerida no atén la sol·licitud d'elevació de l'acord assolit a escriptura pública, es pot atorgar unilateralment per la part sol·licitant; la sol·licitud s'ha de fer per mitjà del notari autoritzant de l'instrument públic i deixar-hi constància.*»

La norma parteix d'un primer requeriment notarial quan parla de «la sol·licitud per mitjà del notari». I el mateix notari del requeriment és qui ha de dur a terme l'elevació, i que s'ha de deixar constància en l'escriptura d'aquest requeriment no atès. Entenc que aquesta sol·licitud inicial és un requeriment notarial pròpiament dit, dels de l'article 202 del reglament notarial. El dret a contestar del requerit és fonamental i ho ha de poder fer a través del notari que li hagi notificat, que, per tant, ha de ser un notari territorialment competent en el domicili del requerit. Això no vol dir que no hi hagi lliure elecció del notari, però si el que ha elegit el requeridor no és competent al domicili del requerit, el notari, al seu torn, s'ha de servir d'un notari competent i requerir-lo perquè ho faci. Pel que fa al termini per contestar, tot i que la norma notarial és la del termini «improrrogable» de dos dies hàbils, crec que cal aplicar aquí altres normes de forma anàloga. D'acord amb la Llei 1/2025, especialment els articles 7 i 10, el termini per entendre que el procediment acaba o no ha de continuar en cas d'inacció de l'altra part és sempre de trenta dies. Al meu

parer, la prudència ens ha de portar a pensar que hi ha una llacuna i aplicar anàlogament aquests trenta dies per poder contestar. Cal atènyer-se al cas concret i veure que aquest termini que es proposa de trenta dies no suposi un perjudici greu per al requeridor, i també cal atènyer-se al que digui la jurisprudència, però, de moment, considero una solució raonable aquest termini que, a més i per evitar dubtes, es podria fer constar en el text del requeriment.

c. Atorgament unilateral de l'escriptura

Aquesta escriptura s'atorga no més per part del requeridor inicial davant del notari que va fer aquest requeriment. El primer dubte és quin és el notari si en el requeriment van intervenir-hi dos com a conseqüència de les normes de competència territorial abans ressenyades. Al meu entendre podria ser qualsevol del dos, però el més normal és que sigui el primer, que és qui ha recollit «la sol·licitud» o requeriment inicial.

L'escriptura ha de deixar constància del requeriment fet a l'altra part i que aquest ha quedat desatès. Queda a parer del notari incorporar-ne una còpia, però com a mínim cal deixar constància d'aquesta circumstància segons l'article 12.3.

No és necessari que a l'escriptura intervingui el tercer neutral (article 12.3, segon incís), però pot ser molt convenient a la pràctica que ho faci perquè el notari no tingui dubtes de l'autenticitat del document que s'eleva a públic.

El notari ha de dur a terme un control de legalitat i així l'article 12.5. disposa que «*Per dur a terme l'elevació a escriptura pública de l'acord, el notari ha de verificar el compliment dels requisits exigits en aquesta llei i que el contingut no és contrari a dret.*» Veiem que es refereix a un doble control:

1. El primer, sobre «*el compliment dels requisits exigits en aquesta llei.*» Entenc que es tracta d'un control formal sobre el compliment de les

normes procedimentals i especialment l'acta inicial i l'acta final amb tot el contingut que preveu la llei.

2. El segon, «que el contingut no és contrari a dret». Entenc que és un control bàsic, relatiu al fet que l'acord no recau sobre matèria indisponible i que el contingut de l'acord, en abstracte, no va contra la llei imperativa o l'ordre públic. I dic en abstracte perquè no crec que el notari hagi d'entrar en un control de legalitat del negoci jurídic concret, per exemple, i revisar si hi ha la llicència urbanística necessària per a una parcel·lació acordada o la cèdula d'habitabilitat necessària per a la transmissió d'un habitatge, per posar-ne dos exemples. Però sí que pot negar l'elevació a públic d'un acord sobre la venda d'estupefaents o si hi ha intervingut un menor sense una autorització judicial necessària.

L'última qüestió i una de les més espinoses per al notari és verificar l'autenticitat de l'acord, perquè recordem que només ve una de les parts. Cal atènyer-se al cas concret i veure el requeriment inicial, si hi ha contestació o no, si les signatures de l'acord el notari les pot legitimar per alguna raó (les coneix perquè li consten en el seu protocol, per exemple). Tot i que ja hem dit que el tercer neutral no ha de comparèixer, com apuntàvem abans, la seva presència pot ajudar el notari a verificar l'autenticitat del document i dur a terme l'elevació a públic de l'acord.

d. Requisits especials

D'acord amb l'article 12.6, «*Quan l'acord s'hagi d'executar en un altre Estat, a més de l'elevació a escriptura pública cal el compliment dels requisits que, si escau, puguin exigir els convenis internacionals en què Espanya sigui part i les normes de la Unió Europea.*»

Aquí també cal veure si és necessària alguna homologació judicial (si

és un acord instat pel jutjat), la seva legalització, la seva postil·la, etc.

e. Despeses de l'elevació a públic

D'acord amb l'article 12.4, les despeses d'atorgament d'escriptures s'han d'abonar segons el que hagin acordat les parts i, si no hi ha d'acord, les ha de pagar la part que sol·liciti l'elevació a escriptura pública. I això sense perjudici de la repercussió com a costes que, si escau, pugués produir-se en el procés d'execució de conformitat amb el que estableix la Llei 1/2000 i «*tenint la consideració de drets aranzelaris*».

Si s'ha convingut que el cost de l'elevació a públic és a càrrec d'una sola de les parts, o de totes dues, i una de les obligades al pagament no ho vol elevar, cal entendre que aquest pacte és vàlid i eficaç entre les parts, però no davant del notari, que ha d'aplicar el 12.4 conjuntament amb la norma sisena de l'aranzel notarial: «*L'obligació de pagament dels drets correspon als qui hagin requerit la prestació de funcions o els serveis del notari i, si escau, als interessats segons les normes substantives i fiscals, i si fossin diversos, a tots ells solidàriament.*»

L'escriptura ha de deixar constància del requeriment fet a l'altra part i que aquest ha quedat desatès. Queda a parer del notari incorporar-ne una còpia, però com a mínim cal deixar constància d'aquesta circumstància segons l'article 12.3

Respecte del cost de l'elevació, sobretot importa saber si estem davant d'un instrument amb quantia o sense. No hi ha una norma al respecte, a diferència del que succeeix amb la mediació, respecte de la qual trobem la Disposició Addicional 3a de la Llei

5/2012 que disposa que «*Per al càlcul dels honoraris notariais de l'escriptura pública de formalització dels acords de mediació s'apliquen els aranzels corresponents als "Documents sense quantia" previstos al número 1 de l'annex I del Reial decret 1426/1989, de 17 de novembre, pel qual s'aprova l'aranzel dels notaris*».

Aquesta norma sobre mediació és una norma especial i, davant la manca de norma concreta per a l'elevació a públic de la resta de MASC, cal plantejar-se si hi ha una llacuna i és procedent una aplicació anàloga, de manera que serà sempre un instrument sense quantia, o considerar que estem davant d'una «*lex specialis*» i que, per tant, ha de ser objecte d'interpretació restrictiva i allò que és procedent és l'aplicació de les normes aranzelàries ordinàries, i cal aplicar l'aranzel amb quantia o sense en funció del contingut de l'acord. Aquesta segona solució és la que sembla més correcta des del punt de vista jurídic, ja que aquesta norma especial de la mediació podria haver-se inclòs en aquesta nova regulació igual que s'ha fet amb moltes altres, però per estar segurs cal esperar alguna resolució de la Direcció General de Seguretat Jurídica i Fe Pública a aquest efecte.

IX. Conclusions

Per acabar amb aquest article i com a conclusió destaquem que hi ha diverses actuacions notariais possibles en els diferents mitjans alternatius de resolució de conflictes (MASC) previstos per la llei, en què destaca per sobre de tots la conciliació notarial, respecte de la qual hi ha una regulació específica que hem vist i que pot ser, de nou, una gran aportació dels notaris a la societat per a la solució de controvèrsies i la consegüent disminució de la litigiositat en aquelles matèries en què som experts, com ara successions, obligacions, contractes, drets reals, etc.

Això no obstant, l'èxit d'aquest MASC dependrà de diversos factors, com la utilitat d'aquest per efectivament resoldre controvèrsies o el cost que pot suposar i la possible

recuperació com a costes per part de qui el faci servir en el procés posterior, en cas de no assolir-se l'acord.

Finalment, cal destacar, en relació amb tots els acords que s'assoleixin mitjançant un MASC, la possibilitat que vinguin a la notaria per elevarlos a públic, on cal fer un control de legalitat, i molt especialment en els casos d'elevació a públic de manera unilateral que permet la llei, qüestions que s'han tractat aquí en un intent d'aportar solucions pràctiques.

Bibliografia

- BOSCH CARRERA, A. Revista *La Ley*, núm. 22, 2005, «El procedimiento de conciliación notarial y funciones del conciliador».
- GÓMEZ LINACERO, A. *Diario LA LEY*, núm. 10651, Secció Tribuna, 24 de gener de 2025, *LA LEY*.
- PÉREZ DE MADRID CARRERAS V. «La conciliación». *Revista 66*, Academia Matritense del Notariado. Conferència dictada al Col·legi Notarial de Madrid, sala acadèmica, «EL NOTARIO DEL SIGLO XXI», de 3 de març de 2016.
- RISKIN L. «Mediator Orientations, Strategies and Techniques».
- JIMÉNEZ GALLEGU, C. Informe Oficina Notarial abril 2025: CONCILIACIÓN ANTE NOTARIO y MODELOS a www.notariosyregistradores.com.
- FAUS PUJOL, M. VLEX-583224790 a «Expediente notarial de conciliación».
- LÓPEZ GIL, M. «LA CONCILIACIÓN PRIVADA EN EL PROYECTO DE LEY DE MEDIDAS DE EFICIENCIA PROCESAL DEL SERVICIO PÚBLICO DE JUSTICIA». Coord. per Guillermo Schumann Barragán; Fernando Jiménez Conde (dir.), Julio Banacloche Palao (dir.), Fernando Gascón Inchausti (dir.), 2023, ISBN 9788411476720, pàgs. 263-271.
- RODRÍGUEZ PRIETO, F. *EL NOTARIO DEL SIGLO XXI* - maig-juny / núm. 121, «La conciliación notarial y su forma documental». ■